

J. BAUKART:

Dvoočnica.

ivela je nekdanja žena, ki je imela tri hčere. Najstarejšo so nazivali Enoočnico, ker je imela samo eno oko in to na sredi čela; drugo Dvoočnico zaradi njenih dveh oči kakor pri vsakem človeku; tretjo pa Triočnico, zakaj dvoje oči je bilo na običajnem mestu, a tretje na čelu. Ker je torej Dvoočnica bila podobna vsem drugim ljudem, je mati in sestri niso trpele. Grdo so ravnale z njo, jo zapostavljale povsod ter jo silile, da se je morala oblačiti v njihove stare in obnošene obleke. Jedla pa je ostanke, ki so jih puščale na krožnikih, kadar jih je bilo volja.

Nekega dne je Dvoočnica po navadi gnala kozo na pašo in ker je bila silno lačna, je sedla na trato ter zajokala. Nenadoma je stala pred njo starka in jo vprašala: »Dvoočnica, zakaj se jočeš?« — Tako sem lačna — je zahtelo dekle — in doma me sovražijo, ker imam dvoje oči kakor drugi ljudje. —

Starka pa je bila v resnici preoblečena Vila ter je dejala: »Ne jokaj, Dvoočnica! Kadarkoli boš gladovala, reci kozi: Kozica, zameketaj — mizica, pokrij se! — in prikazala se bo miza z jedili. Kadar se nasitiš, veli: Kozica, zameketaj — mizica, izgini! — in ne bo je več. To je vse.« — S temi besedami je Vila skopnela kakor sneg na solncu.

Dvoočnica je bila tako lačna, da je takoj izvršila Vilin nasvet. Komaj je rekla: — Kozica, zameketaj — mizica, pokrij se! — že je stala pred njo mizica z belim prtom in z nožem in vilicami in žlico in kadečim se obedom. Dvoočnica je jedla in ko se je nasitila, je zaklicala: — Kozica, zameketaj — mizica, izgini! — in kakor bi trenil, je preminilo z vsem.

Ko je Dvoočnica prignala kozo domov, je našla pripravljene neke hladne jedi v umazanem cvetičnem podstavku; ker pa ni čutila gladu, jih je dala mački. Hrane je imela od tega časa vedno dovolj; vsak dan je velela kozi na paši: — Kozica, zameketaj — mizica, pokrij se! — in vselej je dobila dober obed. Zato je bila zdrava in vesela ter je puščala skledico jedi mačkici.

Končno pa sta njeni sestri opazili, da se nikdar niti ne dotakne pripravljenih ostankov in da voljno prenaša vse zaničevanje, medtem ko se je poprej često žalostila. Stikali sta torej glavi skupaj ter si šepetali: — Nekaj tu ni v redu; opazovati jo morava ter odkriti, odkod dobiva hrano. — Drugi dan reče Enoočnica sestri Dvoočnici: — Ne verujem, da bi ti gonila kozo na dobro pašo. Da se prepričam o tem, te hočem danes spremljati. —

Ali Dvoočnica je uganila sestrine misli in gnala je kozo dolgo po prašni cesti; potem pa jo je krenila v visoko travo. Tam sta sedli. Dvoočnica je

videla, da je Enoočnica jako izmučena in utrujena, in zato reče: — Sem lezi, Enoočnica, ter počivaj, jaz pa ti zapojem. —

Enoočnica je legla v travo, in Dvoočnica je zapela s tihim glasom uspavanko, kakor jo pojejo malemu detetu: — Enoočnica, ali še bdiš? Enoočnica, ali že spiš? — in ponavljala jo je tolikokrat, da je Enoočnica zaspala.

Ko je Dvoočnica, ki jo je že mučil glad, to zapazila, je velela: — Kozica, zameketaj — mizica, pokrij se! — in takoj je stal pred njo obed kakor navadno. Nasitila se je ter zapovedala: — Kozica, zameketaj — mizica, izgini! — preden se je še predramila Enoočnica.

Potem sta gnali domov, in Dvoočnica je dala skledico jedi mački kakor vselej. Sestri pa sta vedeli toliko ko poprej.

Naslednje jutro je izjavila Triočnica: ona zdaj hoče paziti na to, da zažene Dvoočnica kozo na dobro pašo. Odšli sta, in Dvoočnica jo je vedla na isti kraj kakor sestro. Triočnica je bila izmučena in utrujena, in zato ji je Dvoočnica svetovala, naj leže, in ona ji nekaj zapoje. Zapela je s tihim glasom ko prejšnji dan: — Triočnica, ali še bdiš? — a namesto da bi nadaljevala: — Triočnica, ali že spiš? — je pela, ker je bila sama izmučena in zaspana: — Dvoočnica, ali že spiš? — In tako se je zaprlo le dvoje očes in tretje je ostalo budno ter le hlinilo zaspanost.

Tedaj pa je Dvoočnica zaklicala: — Kozica, zameketaj — mizica, pokrij se! — Obedovala je ter potem velela: — Kozica, zameketaj — mizica, izgini! — Vedela pa ni, da jo je ves čas opazovalo eno oko Triočnice.

Ko prideta domov, reče Triočnica materi in sestri: Zdaj vem, zakaj pušča Dvoočnica svojo večerjo vedno mački. Ko je na paši, zakliče: — Kozica, zameketaj — mizica, pokrij se! — in takoj stoji pred njo mizica z dobrim obedom, dosti boljšim, nego ga imamo mi.

Mati se je, to slišavši, strašno razsrdila. — Dobro — je dejala — nikdar več ne bo imela boljšega obeda ko mi — in vzela je mesarski nož ter zabodla kozo.

Dvoočnica je našla kozo mrtvo in šla je na travnik ter bridko jokala. Nenadoma je stala Vila pred njo ter rekla: — Ne jokaj, Dvoočnica! Vrni se ter prosi mater za kozino srce. To srce zakoplji pred hišnimi vrati. — Nato je Vila izginila.

Dvoočnica je šla domov in rekla materi: — Prosim, mati, dajte mi nekaj od mrtve koze. Dajte mi njeno srce; za drugo vas ne prosim. —

Mati in sestri so se smejale ter dejale: — Če želi samo to, le ji daj; dovolj dobro je za njo. —

Dvoočnica pa je vzela kozino srce ter ga zakopala zvečer pred hišnimi vrati. In nihče je ni opazil. Čez noč pa je zraslo na tem mestu čudovito drevo: listje mu je bilo iz srebra, in zlata jabolka so visela na vejah.

— Oh, krasno drevo! — je vzkliknila mati. — Enoočnica, splezaj na njega in natrgaj nekoliko teh zlatih jabolk! — Enoočnica je splezala na drevo, ali kadarkoli je hotela prijeti za jabolko, se je vsako umaknilo od njenih rok. Iztegovala se je in iztegovala, a odtrgala ni niti enega in končno je splezala z drevesa ter tulila same jeze. Mati pa je velela: — Triočnica, ljuba hčerka, poizkusi ti, če natrgaš nekoliko teh jabolk! — Tudi Triočnica je splezala na drevo in godilo se ji je kakor sestri: kadarkoli je hotela prijeti za jabolko, se je vsako umaknilo iz sežaja njenih rok. Tudi ona je morala splezati praznih rok na tla ter tulila same jeze.

Zdaj se oglasi Dvoočnica: — Pa pojdem jaz po jabolka. — In takoj sta sestri nehali tuliti ter sta jo zasmehovali. Ali Dvoočnica se ni brigala za njih, splezala je na drevo ter brez vseh težav natrgala toliko jabolk, kolikor jo je veselilo. Prišla je z drevesa s predpasnikom, polnim jabolk.

V trenutku, ko je stopila na tla, se je bližal mlad kraljevič konju. — Dvoočnica, takoj se skrij pod sod! — sta vzkliknili sestri — sramovati bi se morale, ako bi te zagledal tako lep mladenič. — In porinili sta Dvoočnico pod prazen sod, ki sta ga bili privalili k drevesu, da bi lažje splezali na drevo. Kraljevič je ustavil konja, ko je zagledal drevo, ter ga je občudoval. — Čigavo je to krasno drevo? — je vprašal. — Drevo je naše! — sta odgovorili hinavski sestri. — Ako mi podarite vejico s tega drevesa — je izjavil kraljevič — smete zahtevati vse, karkoli si vaše srce želi, in izpolnil vam bom vsako željo. — Obe sestri sta splezali na drevo ter poizkušali odtrgati vejico. A veje so se vedno umikale iz sežaja njunih rok, tako da se je kraljevič začel smejati na ves glas; in čimbolj se je smejal, tembolj sta se sestri lovili za vejami — a zaman.

Zdajci vzdigne Dvoočnica sod na eni strani ter potoči tri jabolka po trati. Ustavila so se pri kraljevičevih nogah. Kraljevič se je zavzel, stopil k sodu ter ga vzdignil. In pod njem je sedela Dvoočnica s predpasnikom, polnim jabolk.

— Dvoočnica — je dejal kraljevič — ali moreš ti odtrgati vejico zame? — Da — je odgovorila — ker je drevo moje. — In splezala je na drevo, odtrgala z lahkoto vejico ter jo izročila kraljeviču. Ta jo vpraša: — S čim ti zdaj to povrnem? — Oh, kraljevič — odvrne Dvoočnica — lačna sem in žejna in tepena in nesrečna vsak dan od jutra do večera. Prosim te, ljubi kraljevič, vzemi me s seboj. —

In kraljevič jo je vzdignil k sebi na konja in odjahal je z njo na grad svojega očeta. Skrbel je za njo, in bila je vedno vesela. Ko pa je dorasla, sta se poročila ter živela dolgo vrsto let v sreči in zadovoljstvu.

Ded Marko